

Sammanfattning av rapporten

On the Legitimacy of Monetary Union

Christopher Lord

Vad är legitimitet och varför är det viktigt när det gäller den monetära unionen? De mest självklara frågorna har givetvis redan ställts av nationalekonomer, inte minst den om huruvida en valutaunion kan fungera utan att samtidigt vara ett optimalt valutaområde. Såväl ekonomer som statsvetare har också grubblat över om en monetär union kan fungera utan att vara en politisk union och – märkligast av allt – dessutom inom ramen för ett politiskt system som inte är en stat. Få har dock undersökt om den monetära unionen verkligen har tillräcklig legitimitet för att kunna fylla den uppgift den är tänkt för.

I den här rapporten granskas begreppet legitimitet vad gäller medlemsländernas samtycke, folkligt stöd, politikens effekter, rättvisa och demokratisk kontroll. Av dessa fem parametrar är demokratisk kontroll utan tvekan viktigast. De andra faktorerna kan bara bidra till att ge en monetär union legitimitet i den mening att de i sin tur är resultatet av processer som medborgarna själva ytterst kontrollerar.

Men att konstatera att demokratisk kontroll är avgörande leder i sig till frågor om hur en monetär union ska utformas och i rapporten diskuteras tre sådana frågor:

1. Är det möjligt att utöva fullständig demokratisk kontroll över Europeiska centralbanken (ECB) utan att samtidigt undergräva argumenten för principen om självständiga centralbanker?
2. Hur ska den demokratiska kontrollen över den monetära unionen fördelas mellan nationella demokratiska institutioner och Europaparlamentet? Det är visserligen de förstnämnda som lämnar över makt till unionen, men de nationella parlamenten är inte alltid de bäst lämpade att hantera de strukturella problem som följer med en monetär union: negativa externa effekter, tendensen att vilja åka snålskjuts (s.k. free-riding) och moralisk risk. Det kan också vara svårare för de nationella parlamenten att ha den kompetens som krävs för att utöva en fullvärdig kontroll över den monetära unionen.
3. Är en monetär union förenlig med de politiska jämlikhetsprinciper som gäller för demokrati, när nu medlemsländernas inflytande över valutaunionen är så ojämnt fördelat? Den monetära unionen verkar tvärtom närmast "avpolitisera" besluten när det gäller den ekonomiska politiken, till förmån för dem som vill försvara status quo snarare än förändra.